

Droit des médias Mediarecht

Recente arresten van het E.H.R.M. in verband met artikel 10 E.V.R.M. (vrijheid van meningsuiting en informatie)

December 2003

Arrêts récents de la C.E.D.H. se rapportant à l'article 10 de la Convention européenne des droits de l'homme (liberté d'expression et d'information)

Décembre 2003

Het is ondertussen een vaste inleiding in deze rubriek: nog maar eens is Turkije veroordeeld wegens een ongeoorloofde inperking van de politieke expressievrijheid, dit keer naar aanleiding van een veroordeling wegens het aanzetten tot haat en vijandschap onder de bevolking. Müslüm Gündüz, de leider en woordvoerder van een radicale geloofsgemeenschap, was naar aanleiding van een aantal uitspraken tijdens een televisiedebat veroordeeld tot twee jaar gevangenisstraf. In een arrest van 4 december 2003 stelt het Europees Hof een schending vast van artikel 10 E.V.R.M. Sommige uitspraken getuigen wel van een misprijzen tegenover een aantal institutionele kenmerken van het hedendaagse Turkije, zoals de democratie en de scheiding tussen Kerk en Staat, maar waren daarom nog niet te beschouwen als aanzet tot geweldpleging of haat op basis van religieuze intolerantie (E.H.R.M. 4 december 2003, Müslüm Gündüz t. Turkije). In de zaak Krone Verlag GmbH & Co KG (n° 3) tegen Oostenrijk

is het Hof van oordeel dat een veroordeling wegens vergelijkend-misleidende reclame de toets aan artikel 10 E.V.R.M. niet kan doorstaan. In een zelfpromotieadvertentie had de Neue Kronenzeitung zichzelf aangeprezen als de «beste» regionale krant, met name in vergelijking met (de prijs van) de voornaamste (en duurere) concurrent, de Salzburger Nachrichten. Op vordering van de Salzburger Nachrichten werd aan de Neue Kronenzeitung verbod opgelegd om deze advertentie nog te publiceren. Een stakingsbevel dus wegens oneerlijke handelspraktijken. Het Hof beschouwt deze beperking op de «commercial speech» evenwel als een ontoelaatbare want te verregaande overheidsinmenging in de expressievrijheid (E.H.R.M. 11 december 2003, Krone Verlag GmbH & Co KG (n° 3) t. Oostenrijk).

De zaak Yankov tegen Bulgarije betreft de schending van de rechten van een voorlopig geëchete die gesanc-tioneerd werd nadat in zijn cel een manuscript werd gevonden. Het manuscript was bestemd voor publicatie van een boek dat hij wilde publiceren over zijn rechtszaak en behandeling in de gevangenis. Omdat de gevangenisdirectie sommige passages als lasterlijk beschouwde voor zowel leden van het gevangenispersoneel als voor bepaalde leden van de magistratuur en het ministerie van Justitie, werd Yankov gesanc-tioneerd met één week opsluiting in een isoleer-cel, nadat hij eerst kaal werd gescho-ren. Volgens het Europees Hof maakte deze overheidsinmenging zowel inbreuk op artikel 3 E.V.R.M. (verbod van foltering) als van artikel 10 E.V.R.M. (E.H.R.M. 11 december 2003, Yankov tegen Bulgarije). Vermelden we ook dat de zaak Cumpănă en Mazăre tegen Roemenië (10 juni 2003) en de zaak Pedersen en Baadsgaard tegen Denemarken (19 juni 2003), beide gerapporteerd in Auteurs & Media 2003/4 (288-289), in toepassing van artikel 43 E.V.R.M. voor een «rehearing» zijn verwezen

naar de Grote Kamer van het Europees Mensenrechtenhof. In beide gevallen werd eerder door het Europees Hof de aangevoerde schending van artikel 10 E.V.R.M. afgewezen. De arresten van het E.H.R.M. kunnen worden geraadpleegd via de website van het E.H.R.M. (<http://www.echr.coe.int>)

C'est maintenant devenu une constante pour introduire cette rubrique, mais la Turquie a une fois de plus été condamnée pour ingérence illicite dans la liberté d'expression politique, cette fois-ci à l'occasion d'une condamnation pour incitation à la haine et à l'hostilité entre la population. Müslüm Gündüz, le dirigeant et porte-parole d'une communauté religieuse radicale, avait été condamné à une peine de prison de deux ans, à la suite de certaines déclarations émises lors d'un débat télévisé. Par un arrêt du 4 décembre 2003, la Cour européenne constate une violation de l'article 10 de la Convention européenne des droits de l'homme. Certaines déclarations témoignaient bien d'un mépris vis-à-vis de certaines caractéristiques institutionnelles de la Turquie contemporaine, comme la démocratie et la séparation entre la religion et l'État, mais ne pouvaient être considérées comme incitation à la violence ou à la haine sur la base de l'intolérance religieuse (C.E.D.H., 4 décembre 2003, Müslüm Gündüz c. Turquie).

Dans l'affaire Krone Verlag GmbH & Co KG (n° 3) contre l'Autriche, la Cour est d'avis qu'une condamnation pour publicité comparative trompeuse ne résiste pas à l'examen de l'article 10 de la Convention.

Dans une publicité autopromotionnelle, le Neue Kronenzeitung se présentait lui-même comme le «meilleur» journal de la région, en comparaison (du prix) de son principal (et plus coûteux) concurrent, le Salzburger Nachrichten. Sur

plainte du Salzburger Nachrichten, il fut fait interdiction au Neue Kronenzeitung d'encore publier cette publicité. Il s'agissait donc d'une ordonnance en cessation pour pratiques commerciales déloyales. La Cour considère cependant cette restriction au «discours commercial» comme constituant une ingérence disproportionnée de l'autorité dans la liberté d'expression (C.E.D.H., 11 décembre 2003, Krone Verlag GmbH & Co KG (n° 3) c. Autriche).

L'affaire Yankov contre la Bulgarie concerne, elle, la violation des droits d'une personne en détention préventive dans la cellule de laquelle un manuscrit avait été trouvé. Celui-ci était destiné à être publié comme témoignage du cas de cette personne et du traitement subi en prison. La direction de la prison ayant trouvé diffamatoires certains passages du manuscrit, tant pour le personnel de la prison que pour certains membres de la magistrature et du ministère de la Justice, Yankov fut puni d'une semaine de cachot, après qu'on lui ait rasé le crâne. Suivant la Cour européenne, cette ingérence de l'autorité viole tant l'article 3 de la Convention (interdiction de la torture) que l'article 10 de celle-ci (C.E.D.H., 11 décembre 2003, Yankov c. Bulgarie).

Ajoutons aussi que les affaires Cumpănă et Mazăre contre la Roumanie (10 juin 2003) et Pedersen et Baadsgaard contre le Danemark (19 juin 2003), toutes deux commentées dans Auteurs & Media n° 2003/4 (pp. 288 et 289) ont été renvoyées devant la grande chambre de la Cour européenne des droits de l'homme en application de l'article 43 de la Convention. Dans les deux cas, la Cour avait refusé l'allégation de violation de l'article 10 de la Convention. Les arrêts de la Cour peuvent être consultés sur le site de la Cour (<http://www.echr.coe.int>).

1. E.H.R.M.
4 december 2003
(1ste sectie)
MÜSLÜM GÜNDÜZ
t. TURKIJE

In 1995 nam Müslüm Gündüz deel aan een televisiedebat, als de leider en woordvoerder van Tarikat Aczmeni, een islamistische sekte. Tijdens het debat liet Müslüm Gündüz herhaaldelijk zijn misprijzen blijken voor de democratie en de laïciteit in Turkije en pleitte hij voor de invoering van de sharia, waardoor de regels en voorschriften van de Koran voorrang zouden krijgen op die van de profane rechtstaat. Als voorbeeld vermeldde hij dat een kind dat geboren wordt uit een burgerlijk huwelijk een bastaard is. Korte tijd later werd Müslüm Gündüz voor deze uitspraken veroordeeld door het Hof voor de Staatsveiligheid te Istanbul wegens inbreuk op artikel 312 van het Strafwetboek. Dit artikel bestraft het aanzetten tot haat of geweld op basis van een onderscheid van ras, regionale afkomst of religie. De veroordeling tot twee jaar gevangenisstraf en een geldboete werd bevestigd door het Hof van Cassatie op 25 september 1996.

Het Europees Hof in Straatsburg is het met deze veroordeling niet eens, omdat het een overheidsinmenging betreft in de politieke expressievrijheid die niet als noodzakelijk kan beschouwd worden in een democratische samenleving. Om tot deze conclusie te komen benadrukt het Hof voer-st de basisprincipes die in eerdere rechtspraak betreffende art. 10 E.V.R.M. zijn ontwikkeld: de expressievrijheid geldt ook voor opinies en denkbeelden die kunnen kwetsen, schokken of tot onrust aanleiding geven. Het Hof erkent evenwel dat in de sfeer van de religieuze opvattingen onnodig kwetsende uitingen dienen vermeden te worden, wanneer deze op geen enkele wijze een bijdrage leveren tot het publiek debat. Met verwijzing naar de zaken Otto-Preminger-Instituut t. Oostenrijk (20 september 1994) en Wingrove t. Verenigd Koninkrijk (25 november 1996) bevestigt het Hof dat «dans le contexte des opinions et croyances religieuses, peut légitimement être comprise une obligation d'éviter autant que faire se peut des expressions qui sont gratuitement offensantes pour autrui et constituent donc une atteinte à des droits et qui, dès lors, ne contribuent à aucune forme de débat public capable de favoriser le progrès dans les affaires du genre humain». Het Hof wijst

tegelijk op de ruimere appreciatie-marge van de Lidstaten wanneer het de inmenging betreft in de expressievrijheid «sur des questions susceptibles d'offenser des convictions intimes, dans le domaine de la morale, et spécialement, de la religion». Bovendien moet volgens het Hof zeker ook rekening worden gehouden met de eerdere rechtspraak en internationale verdragteksten die de bestraffing beogen van het aanzetten tot haat en racisme. Het Hof benadrukt «que la tolérance et le respect de l'égalité digne de tous les êtres humains constituent le fondement d'une société démocratique et pluraliste. Il en résulte qu'en principe on peut juger nécessaire, dans les sociétés démocratiques, de sanctionner voire de prévenir, toutes les formes d'expression qui propagent, incitent à, promeuvent ou justifient la haine fondée sur l'intolérance (y compris l'intolérance religieuse), si l'on veille à ce que les "formalités", "conditions", "restrictions" ou "sanctions" imposées soient proportionnées au but légitime poursuivi». Het Hof stelt nadrukkelijk dat uitingen «constituant un discours de la haine (...) insultantes pour des individus ou des groupes, ne bénéficient pas de la protection de l'article 10 de la Convention». Iets verderop in het arrest zegt het Hof dat er geen twijfel kan over bestaan dat «des expressions visant à propager, inciter à ou justifier la haine fondée sur l'intolérance, y compris l'intolérance religieuse, ne bénéficient pas de la protection de l'article 10 de la Convention» (§ 51).

Toch is het Hof in voorliggende zaak uiteindelijk de opvatting toegedaan dat de gewraakte uitingen van Müslüm Gündüz niet de bestraffing wettigen die door de Turkse rechtscolleges is opgelegd. Het Hof wijst erop dat de uitspraken gebeurden tijdens een televisiedebat dat gewijd was aan een actuele thematiek die volop in de belangstelling stond, nl. «l'incompatibilité de la conception de l'islam (par une secte) avec les valeurs démocratiques». De uitspraken gebeurden bovendien tijdens een debat, met soms scherpe polemiek, maar waarin ook tegengestelde standpunten ruim aan bod kwamen. Waar het uiteindelijk om gaat is te weten of bepaalde uitspraken van Müslüm Gündüz noodzakelijkerwijze tot strafrechtelijke veroordeling dienden aanleiding te geven. Het Hof onderscheid daartoe drie verschillende uitingen.

Primo zijn er de uitspraken van Müslüm Gündüz waarin hij zich laatdunkend en misprijzend uitlaat over de kenmerken van de Turkse instellingen. Volgens het Hof wettigen deze uitspraken geen overheidsinmenging: «Pour la Cour, ces propos dénotent une attitude

intransigeante et un mécontentement profond face aux institutions contemporaines de Turquie, telles que le principe de laïcité et la démocratie. Examinés, dans leur contexte, ils ne peuvent toutefois pas passer pour un appel à la violence ni pour un discours de haine fondé sur l'intolérance religieuse».

Secundo is er de uitspraak dat kinderen uit een niet-religieus, dus exclusief burgerlijk huwelijk, als «bastaard» zijn te beschouwen. Het Hof erkent dat deze uitspraak voor vele Turken kwetsend en aanstootgevend kan zijn. Maar tegelijk moet er rekening mee gehouden worden dat deze uitspraken gebeurden tijdens een televisiedebat dat direct werd uitgezonden en dat overigens de Turkse rechtscollages, bij de veroordeling van Müslüm Gündüz, deze beledigende uitspraak ook nauwelijks mee in overweging hebben genomen. Volgens het Straatsburgse Hof kan daarom beter voorrang worden gegeven aan het recht op actieve deelname aan een geanimeerde, publieke discussie.

Tertio is er het pleidooi van Müslüm Gündüz voor de invoering van de sharia. Tijdens het debat bevestigde deze immers dat het inderdaad de bedoeling is «de détruire la démocratie et d'instaurer un régime fondé sur la charia». Hij bevestigde «*Bien sûr, cela se produira, cela se produira*». Hier verwijst het Hof naar het arrest in de zaak *Refah Partisi* (Welvaartspartij) t. Turkije (13 februari 2003) waarin het te kennen gaf dat het moeilijk met elkaar in overeenstemming te brengen is «de se déclarer respectueux de la démocratie et des droits de l'homme et de soutenir un régime fondé sur la charia». Het Hof haast zich evenwel om te verduidelijken dat het in deze zaak de ontbinding betrof van een politieke partij wiens reële actie de installatie van de sharia en opheffing van de democratie in Turkije tot gevolg dreigde te hebben. Een situatie die dus niet te vergelijken is met de zaak Müslüm Gündüz. Bovendien kan het verdedigen van de sharia, zonder oproep tot geweldpleging om deze te installeren, niet aangemerkt worden als een discours de haine, aldus het Hof. Bovendien kaderde deze uitspraak van Müslüm Gündüz in de presentatie van diens sekte en zorgden de andere deelnemers «dans le cadre d'un débat pluraliste» voor het nodige tegengewicht.

Omdat geen enkele uitspraak van Müslüm Gündüz kon beschouwd worden als aanzet tot haat of geweld, is het Europees Mensenrechtshof van oordeel dat er onvoldoende pertinente redenen waren om de betrokkene te veroordelen. Het Hof laat nadrukkelijk

noteren dat het niet eens heeft moeten oordelen over de vraag of de veroordeling tot twee jaar gevangenisstraf als een proportionele overheidsinmenging te beschouwen is, al laat het Hof wel doorschemeren dat deze veroordeling niet door de beugel kan, een veroordeling die immers getuigt van «une sévérité extrême même avec la possibilité de libération conditionnelle qu'offre le droit turc».

Met een stemverhouding van zes tegen één komt het Hof tot de conclusie dat er een schending is van artikel 10 E.V.R.M. Enkel de Turkse rechter Türmen is het in een omstandige *dissenting opinion* niet eens met de meerderheid van het Hof.

2. E.H.R.M.
11 december 2003
(1ste sectie)

KRONE VERLAG GmbH & Co
KG (n° 3) t. OOSTENRIJK

Enkele jaren geleden publiceerde de krant de *Neue Kronenzeitung* in haar Salzburgse regionale editie een advertentie, met de bedoeling nieuwe abonnees te werven. De advertentie vergeleek de gunstige abonnementsprijs met die van een andere regionale krant, de *Salzburger Nachrichten*, waaruit zou blijken dat de *Neue Kronenzeitung* de «beste» lokale krant was. Op vordering van de *Salzburger Nachrichten* werd aan de uitgever van de *Neue Kronenzeitung* om deze advertentie nog te publiceren, omdat ze als misleidend en afbrekend werd beschouwd. De rechtbank benadrukte dat de *Salzburger Nachrichten*, in tegenstelling tot de *Neue Kronenzeitung*, als een kwaliteitsblad te beschouwen was waardoor de prijsvergelijking tussen de twee genoemde kranten was volgens de Oostenrijkse rechter enkel toegestaan mits de advertentie ook mededeling zou doen van de verschillende inhoud van de twee kranten, m.n. wat de politieke, culturele, economische, wetenschappelijke, medische, milieu- en juridische berichtgeving betrof.

Hoewel het rechterlijk verbod steun kon vinden in de Oostenrijkse Wet op de Handelspraktijken en de bescherming van de «rechten van anderen» beoogde, beoordeelde het Europees Hof dit verbod toch als strijdig met art. 10 E.V.R.M. Het Hof benadrukt dat het rechterlijk verbod een veel te ruime strekking had, omdat het

prijsvergelijking onmogelijk maakte. Bovendien was ook de praktische uitvoering betreffende de mededeling van allerlei bijkomende inlichtingen die in de advertentie moesten meegegeven worden, bijzonder moeilijk. Het Hof erkent dat de Oostenrijkse rechtscollages bescherming hebben willen geven aan de reputatie van een concurrent en ook de consumenten hebben willen beschermen tegen misleidende reclame. Maar het Hof beoordeelt het rechterlijk verbod van de gewraakte advertentie «*far too broad, impairing the very essence of price comparison*». Het Hof is van oordeel dat de Oostenrijkse rechtscollages hun appreciatiemarge te ruim hebben toegepast en een proportionele beperking hebben opgelegd aan de expressievrijheid. Het Hof concludeert unaniem dat de overheidsinmenging niet nodig was in een democratische samenleving zoals bedoeld in art. 10 E.V.R.M.

3. E.H.R.M.
11 december 2003
(1ste sectie)

YANKOV t. BULGARIJE

In deze zaak klaagde de verzoeker in Straatsburg de schending aan van verschillende E.V.R.M.-rechten naar aanleiding van de behandeling in de gevangenis tijdens diens voorlopige hechtenis in de periode van maart 1996 tot juli 1998. Yankov, een directeur van een investeringsmaatschappij en financiële holding, tevens academicus, werd eind 1998 in eerste aanleg veroordeeld tot vijf jaar gevangenisstraf wegens illegale financiële transacties. Het Hof van beroep vernietigde in 2000 het vonnis en het strafonderzoek diende opnieuw gevoerd te worden. Op datum van het arrest van het Europees Hof bleek het onderzoek tegen Yankov nog steeds niet afgerond.

In essentie beklaagt Yankov zich over het feit dat hij aan een vernederende behandeling werd onderworpen en beperkt werd in zijn expressievrijheid naar aanleiding van het feit dat in zijn cel een manuscript van zijn hand was aangetroffen. Het manuscript was bestemd voor publicatie van een boek dat hij wilde publiceren over zijn rechtszaak en behandeling in de gevangenis. Omdat de gevangenisdirectie sommige passages als lasterlijk beschouwde voor zowel leden van het gevangenispersoneel als voor bepaalde leden van de magistratuur en het ministerie van Justitie, werd Yankov

gesanctioneerd met één week opsluiting in een isoleercel, nadat hij eerst kaal werd geschoren.

Het Europees Hof benadrukt dat «even if it was not intended to humiliate, the removal of the applicant's hair without specific justification contained in itself an arbitrary punitive element and was therefore likely to appear in his eyes to be aimed at debasing and/or subduing him», hetgeen een schending oplevert van artikel 3 E.V.R.M. Het Europees Mensenrechtshof concludeert «*in the particular circumstances of the present case the shaving off of the applicant's hair in the context of his punishment by confinement in an isolation cell for writing critical and offensive remarks about prisons warders and State organs constituted an unjustified treatment of sufficient severity to be characterised as degrading within the meaning of Article 3 of the Convention*».

Het Hof volstaat evenwel niet met deze vaststelling van de schending van art. 3 E.V.R.M. en komt ook tot de slotsom dat er sprake is van schending van art. 10 E.V.R.M. Het Hof vertrekt van de bekende basisprincipes inzake expressievrijheid, specifiek benadrukkend dat «*in a democratic society individuals are entitled to comment on and criticise the administration of justice and the officials involved in it. Limits of acceptable criticism in respect of civil servants exercising their powers may admittedly in some circumstances be wider than in relation to private individuals*». Anderzijds is het niet zo dat ambtenaren in dezelfde mate bloot staan aan kritiek zoals politici. In elk geval moeten ambtenaren aanspraak kunnen maken op het vertrouwen van het publiek «*in conditions free of undue perturbation if they are to be successful in their tasks and it may therefore prove necessary to protect them from offensive, abusive or defamatory attacks on duty*» (§ 129). Het Hof is van oordeel dat de kritiek die in het manuscript van Yankov werd geformuleerd in hoofdzaak is terug te brengen op de aantijgingen dat het eten in de gevangenis onvoldoende en van slechte kwaliteit was, dat het gevangenispersoneel zich brutaal gedroeg en dat het proces dat tegen hem gevoerd werd onrechtvaardig was en onwettelijk. Het Hof benadrukt dat «*having regard to the particular vulnerability of persons in custody, (...) the punishment of prisoners for having made allegedly false accusations concerning conditions of detention and acts of the penitentiary authorities requires particularly solid justification in order to be considered necessary in a democratic society*». Voor wat enkele meer concrete aantijgingen betreft die in het manuscript waren geuit in ver-

band met min of meer identificeerbare personen (gevangenisbewakers, een officier van politie, leden van parket en de onderzoeksrechter) erkent het Hof dat «*these statements were undoubtedly insulting*», maar «*they were far from being grossly offensive*» (§ 137). Het Hof beklemtoont de context waarin deze standpunten en kritiek zijn geformuleerd en is van oordeel dat daarom de gevangenisdirectie zich terughoudender had moeten opstellen in haar reactie. Duidelijk is ook dat het Hof zich niet akkoord kan verklaren met de bestraffing van Yankov «*for having written down his own thoughts in a private manuscript which, apparently, he had not shown to anyone at the time it was seized. He had neither "uttered" nor "disseminated" any offensive or defamatory statements. In particular, there was no allegation that the applicant had circulated the text among the other detainees*». Het Hof wijst erop dat de bestraffing van Yankov hierdoor ook mogelijk een schending oplevert van art. 8 (recht op privacy) en art. 9 (vrijheid van gedachte, geweten en godsdienst), maar beperkt zich uiteindelijk toch tot de toetsing aan art. 10 E.V.R.M., omdat Yankov blijkbaar op het punt stond om het manuscript aan zijn advocaat te geven en dus van plan was om het te verspreiden en aan derden beschikbaar te stellen. Toch houdt het Hof er bij de beoordeling van de evenredigheidstoets er wel degelijk rekening mee dat het manuscript niet openbaar is gemaakt, dat het overigens ook nog niet afgewerkt en klaar was voor publicatie en er geen onmiddellijk gevaar was dat het zou openbaar worden gemaakt en verspreid worden. Het Hof komt tot de conclusie dat er een schending is van art. 10 E.V.R.M., rekening houdend o.a. met volgende overweging: «*While the members of the prison administration who saw the applicant's manuscript after its seizure must have felt personally insulted by certain remarks which concerned them, it is difficult to accept that that was a sufficient reason to punish the applicant in response. Civil servants have a duty to exercise their powers by reference to professional considerations only, without being unduly influenced by personal feelings. The need to ensure that civil servants enjoy public confidence in conditions free of undue perturbation can justify an interference with the freedom of expression only where there is a real threat in this respect. The applicant's manuscript obviously did not pose such a threat*». Het Hof formuleert zijn eindbeoordeling als volgt: «*By punishing the applicant, a prisoner, with seven days' confinement in a disciplinary cell for having included moderately*

offensive remarks in a private manuscript critical of the justice system, which had not been circulated amongst the detainees, the authorities have overstepped their margin of appreciation». De overheidsinmenging in de expressievrijheid van eiser kan daarom niet gelegitimeerd worden als «noodzakelijk in een democratische samenleving», reden waarom er een schending is van artikel 10 E.V.R.M.

Naast de schending van art. 3 en art. 10 E.V.R.M. stelde het Hof overigens ook nog de schending vast van art. 13 E.V.R.M. (recht op daadwerkelijk rechtsmiddel), in combinatie met artt. 3 en 10, alsook een inbreuk op art. 5 § 3 tot § 5 (diverse aspecten betreffende het recht op vrijheid en veiligheid) en art. 6 § 1 E.V.R.M. (recht op eerlijk proces, redelijke termijn).

Dirk Voorhoof

La jurisprudence du Tribunal de première instance et de la Cour de justice des Communautés européennes en matière de médias au cours de l'année 2003

Au cours de l'année 2003, les juridictions des Communautés européennes ont rendu cinq arrêts en matière de médias.

Deux arrêts du Tribunal de première instance du 30 septembre 2003 (ARD contre Commission et Cableuropa e.a. contre Commission) traitent de questions de concurrence dans le domaine de la télévision payante, l'un en Allemagne et l'autre en Espagne.

Rendu sur question préjudicielle, un arrêt de la Cour (RTL Television, 23 octobre 2003) apporte d'intéressantes précisions sur les notions de «films conçus pour la télévision» et de «séries» telles que visées dans la directive télévision sans frontière, mais aussi sur la finalité des dispositions de cette directive visant à limiter la diffusion de publicité commerciale.

Enfin, le 6 novembre 2003, la Cour de justice des Communautés européennes a prononcé ses deux premiers arrêts touchant aux services de la